

A Fővárosi Ítéltábla a Litresits Ügyvédi Iroda (*ügyvédi iroda címe*, ügyintéző: dr. Litresits András ügyvéd) által képviselt Magyar Szocialista Párt (*kérelmező címe*) kérelmezőnek a Pest Megyei Területi Választási Bizottság (*címe*) által 2019. október 2. napján kelt 153/2019. (X. 2.) számú TVB határozat ellen benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelem folytán megindult nemperes eljárásban a 2019. október 8. napján meghozott 32.Pk.50.036/2019/2. számú végzés ellen a Szabó, Kocsis és Társa Ügyvédi Iroda (*ügyvédi iroda címe*, ügyintéző: dr. Szabó Oszkár Levente ügyvéd) által képviselt FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség, Kereszténydemokrata Néppárt, Összefogás Egyesület, T. Mészáros András József, dr. Bács István, Simó Károly, Antunovits Antal, Riebel Zsófia, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté, Takács Éva, mint indítványozók által 2019. október 11. napján benyújtott alkotmányjogi panasz folytán az Alkotmánybíróság IV/1647-4/2019. számú megsemmisítő határozata alapján a Kúria Kpkf.IV.38.282/2019/2. számú végzése szerint megismételt eljárásban meghozta a következő

v é g z é s t:

A Fővárosi Ítéltábla a Pest Megyei Területi Bizottság 2019. október 2-án 13. napján meghozott, 153/2019. (X. 2.) FVB számú határozatát megváltoztatja és az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottság 135/2019. (IX. 26.) számú határozatára helybenhagyja.

A 10.000 (tízezer) forint feljegyzett eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

A végzés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

Varga András, a Választási Informatikai Rendszerben (VIR) rögzített meghatalmazás alapján, mint a Magyar Szocialista Párt, a Lehet Más a Politika, a Demokratikus Koalíció, a Civil ÉRDek, az Érdi Bőtermő, Lokálpatrióta és Érdekvédelmi Egyesület, a Momentum Mozgalom, a Mindenki Magyarországa Mozgalom, a Párbeszéd Magyarországért Párt és a Magyar Liberális Párt Liberálisok (a továbbiakban: kifogástevők) képviselője 2019. szeptember 26. napján kifogást nyújtott be, az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottsághoz. Előadták, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2019. évi általános választásának azon jelölő szervezetei, mely Érd Megyei Jogú Város területén jelöltek állítottak az ügyben való érintettségük a Kúria Kvk.I.37.513/2019/2. számú határozata értelmében ezen tényből eredően megalapozott.

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 218.§ (2) bekezdésének a) pontja alapján kérték annak megállapítását, hogy T. Mészáros András József polgármesterjelölt, Antunovits Antal, Simó Károly, Riebel Zsófia, Dr. Bács István, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté és Takács Éva képviselőjelöltek, továbbá a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület, mint jelölő szervezetek, megsértették és folyamatosan fennálló jogsértő állapotra tekintettel jelenleg is megsértik a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, választások tisztaságára, c) pontjában foglalt esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között és e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.

Kérték, hogy a Ve. 218. § (2) bekezdésének b) pontja alapján nevezettek a további jogszabálysértéstől tiltsa el és c) pont alapján, a szándékos jogsértés miatt bírságot szabjon ki a jelöltekre és jelölő szervezetekre is.

A Ve. 44. § (2) bekezdés alapján kérték, hogy a Bizottság kezdeményezze a Pest Megyei Rendőrfőkapitányság Érdi Kapitányságának eljárását.

Előadták, hogy Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata 2019. évben az Érdi Modern Városok Program kommunikációjának részeként egységes arculatot alakított ki a Ferling Kft.-vel kötött szerződés alapján. Az egységes arculati elemek felhasználásával végzi az Önkormányzat a 2019. költségvetési évben közel 52 milliárd forintos Modern Városok Program kommunikációját a hivatalos honlapon, az események meghívóiban, a közzétett hirdetésekben.

A választási kampányidőszak kezdetétől a megnevezett jelöltek és jelölő szervezetek olyan kampányeszközöket használnak, amelyek arculati elemei, oly mértékben azonosak a közpénzből folytatott kommunikációs (reklám) tevékenységgel, hogy a különbség tudatosan nem vagy nehezen észlelhető. Megjegyezték azt is, hogy az Önkormányzat által a Modern Városok Programban használt arculati elemek, olyan mértékben azonosak a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület által választási kampányban használt elemekkel, amelyek a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 3. § q) pontja szerint tudatosan nem észlelhető reklámnak minősülnek és alkalmazásuk a 11. rendelkezései következtében tiltva lennének.

A Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület, Érd Megyei Jogú Város valamennyi postaládájába eljuttatták a 32 oldalas, a Ve. 144. § (1) bekezdése szerinti szórólapjukat.

A jelöltek 2019. augusztus elején megváltoztatták a Facebook oldalain a borító és profilképeiket. Ezekben, továbbá a szórólap és a citylight berendezéseken közzétett politikai hirdetések alapos vizsgálatával látható, hogy tudatosan ugyan alig észlelhető módon, vízjelszerűen a borítóképek tartalmazzák Érd Megyei Jogú Város címerét is, ami sérti az önkormányzat jelképeiről, a jelképek használatáról, valamint a közterületek és épületek fellobogozásáról szóló 23/2012. (V. 7.) önkormányzati rendelet rendelkezéseit.

A kifogáshoz mellékelte iratokból láthatóan a jelöltek által alkalmazott szín- és szlogen (jelszó) használat és felépítés (szerkesztés) fő elemeiben szinte teljesen azonos, azaz összetéveszthető a közpénzből finanszírozott Modern Városok Programhoz kapcsolódóan szintén közpénzből létrehozott/beszerzett, valamennyi kommunikációs csatornán alkalmazásra került egységes arculathoz, ezért alkalmas a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezet és jelöltjeinek a népszerűsítésére, támogatására való ösztönzésre, továbbá egyértelműen ezen jelölő szervezetek jelszavát népszerűsíti, ahhoz hasonló módon jelenik meg. Mindez jogsértő módon nagyfokú versenyelőnyt biztosít T. Mészáros András József és a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület jelölő szervezet és valamennyi jelöltje számára, ami sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, választások tisztaságára, c) pontjában foglalt esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között és e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.

Az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottság (HVB) 135/2019. (IX. 26.) számú határozatával a kifogást elutasította.

A határozattal szemben a kifogástevők képviselőjük útján 2019. szeptember 29-én fellebbezést nyújtottak be a Pest Megyei Területi Választási Bizottsághoz (TVB).

A fellebbezésben foglaltakra T. Mészáros András József polgármesterjelölt, Simó Károly és dr. Bács István képviselőjelölt és a Fidesz-MPSZ, a KDNP és az Összefogás Egyesület 2019. október 1-jén észrevételeket és nyilatkozatot nyújtottak be.

A Pest Megyei Területi Választási Bizottság 153/2019. (X. 2.) számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert a fellebbezést a jelölő szervezetek képviseletében benyújtó Varga András az Érdi Helyi Választási Bizottság delegált tagja. A Ve. 223. § (2) bekezdése szerint pedig nem nyújthat be fellebbezést az ügyben eljáró választási bizottság és annak tagja.

A határozattal szemben a Magyar Szocialista Párt (kérelmező) nyújtott be felülvizsgálati kérelmet 2019. október 5-én. Kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Ve. 231. § (5) bekezdés b) pontja alapján a Pest Megyei Területi Választási Bizottság 2019. október 2. napján meghozott 153/2019. (X. 2.) számú TVB határozatát (az Érd Megyei Jogú Város Helyi Választási Bizottsága 135/2019. (IX. 26.) számú

határozatára is kiterjedően) úgy változtassa meg, hogy Varga András által képviselt MSZP, LMP, DK, Civil Érdek, Momentum Mozgalom, Mindenki Magyarországa Mozgalom, Párbeszéd Magyarországért Párt, Magyar Liberális Párt – Liberálisok jelölő szervezetek által benyújtott fellebbezést érdemben elbírálva a kifogásnak adjon helyt.

Arra hivatkozott, hogy Varga András nem a saját nevében nyújtotta be a fellebbezést, ezen jogukkal a jelölő szervezetek éltek. A Ve. 223. § (2) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatosan a törvényalkotó csupán azt szögezi le, hogy a választási bizottság tagja van kizárva a fellebbezés benyújtásából, azt azonban nem rögzíti, hogy a tag által képviselt természetes vagy jogi személyek sem élhetnek a jogorvoslat jogával, vagy a tag kizárása a képviseleti jogára is kiterjedne.

A Fővárosi Ítéltábla 32.Pk.50.036/2019/2. sorszámú végzésével a Pest Megyei Területi Bizottság 2019. október 2. napján meghozott, 153/2019. (X. 2.) FVB számú határozatát – az Érd Megyei Jogú Városi Helyi Választási Bizottság 135/2019. (IX. 26.) számú határozatára kiterjedően – részben megváltoztatta és megállapította, hogy T. Mészáros András József polgármesterjelölt, Antunovits Antal, Simó Károly, Riebel Zsófia, Dr. Bács István, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté és Takács Éva képviselőjelöltek, továbbá a Fidesz-KDNP-Összefogás Egyesület, mint jelölő szervezetek, megsértették és folyamatosan fennálló jogsértő állapotra tekintettel jelenleg is megsértik a választás tisztaságának, a jelöltek és a jelölő szervezetek között esélyegyenlőség, továbbá a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét azzal, hogy olyan kampányeszközöket használnak, amelyek arculati elemei, a választói akarat befolyásolására alkalmas módon azonosak az Önkormányzat által a Modern Városok Programban használt arculati elemekkel.

A nevezetteket a további jogszabálysértéstől eltiltotta.

Egyebekben az Érd Megyei Jogú Helyi Választási Bizottság 135/2019. (IX. 26.) számú határozatát helybenhagyta és megállapította, hogy a 10.000 forint feljegyzett eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

A végzéssel szemben a Fidesz–Magyar Polgári Szövetség jelölő szervezet, Kereszténydemokrata Néppárt jelölő szervezet, Összefogás Egyesület jelölő szervezet, T. Mészáros András József, Érd Megyei Jogú Város polgármestere, dr. Bács István, Érd Megyei Jogú Város alpolgármestere, Simó Károly, Érd Megyei Jogú Város alpolgármestere, Antunovits Antal, Riebel Zsófia Zsuzsanna, Recsnyik Richárd, Kopor Tihamér, Józsa Csaba László, Demjén Attila, Fülöp Sándorné, Zólyomi Ádám, Barits Máté, Takács Éva indítványozók (a továbbiakban: indítványozók) alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.

Az Alkotmánybíróság IV/1647/2019. számú határozatával megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.

Rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk. (3) bekezdését a kampánytevékenység korlátozása vonatkozásban korábban már több határozatában is alkalmazta. Olyan esettel is foglalkozott már, amikor valamely alapjog korlátozását nem közvetlenül a törvényi szabály eredményezte, hanem annak a bíróság általi értelmezése: „[a]z Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható {3/2015. (II.2.) Ab határozat [21]}. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.

A Ve. 2. § (1) bekezdése előírja, hogy a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni az alapelveket, a 208. § pedig választási kifogás benyújtását önmagában a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással is lehetővé teszi. A választási eljárás alapelvei tehát jogilag kikényszeríthető tartalmú normák, amelyek az Alaptörvény I. cikke szerint alapjog-korlátozás törvényi alapjául szolgálhatnak. A választási eljárás jogorvoslati rendszerében eljáró bíróságoknak is

figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Amennyiben az alapelv alkalmazása alapjoggyakorlást érint, az értelmezési mozgástér keretein belül a bíróságnak kell gondoskodnia az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szempontokat érvényesítő alapjogkorlátozási teszt elvégzéséről {IV/1647/2019. számú AB határozat [32]-[35]}.

Megállapította, hogy a vizsgált bírói döntés nem állapítja meg, hogy az önkormányzat segítette volna a jelölő szervezetek kampányát, a végzés alaptörvény-ellenessége önmagában amiatt megállapítható, hogy a bíróság értelmezésében nem ismerhetők fel az alapjogi korlátozás alkotmányosságának mérlegelési szempontjai, és a döntésében nem is volt figyelemmel a jogsértőnek minősített magatartás alapjogi összefüggésére. Az ítéltábla tehát a jogalkalmazás során az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző módon nem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összhangban járt el. Nem vette figyelembe ugyanis azt a körülményt, hogy a jelölő szervezetek és jelöltek kommunikációja a vélemény kinyilvánításának minősül, amely a szólás- és sajtószabadság védelmi köréhez tartozik. Utalt e körben a panaszban részletezettekre abban a vonatkozásban, hogy a Modern Városok Program keretében lényegesen kevesebb darabszámú óriásplakát volt kihelyezve, míg az indítványozók a választási kampányhoz kapcsolódóan nagyságrenddel több helyen – villanyoszlopok, óriásplakátok, citylight plakátok – és számban jelenítették meg saját kampányeszközeiket. Olyan eset nem merült fel, amelynek során a Modern Városok Programmal kapcsolatos óriásplakátok és az indítványozók választási kampányához kapcsolódó plakátok egymás mellett, vizuális összekapcsoltság megvalósításával kerültek volna kihelyezésre.

Azt is rögzítette, hogy az ítéltábla a felülvizsgálati kérelem benyújtásával összefüggő eljárási kérdések vizsgálatán túl az ügy érdemében kizárólag azt vizsgálta, hogy a választási plakátok „összetéveszhető jellege megállapítható-e,” és „ez a körülmény [ti. a „jelentős hasonlóság”] alkalmas-e a választás tisztasága, a jelöltek és jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőség, illetve a jóhiszemű joggyakorlás elvének megsértésére [Ve. 2. § (1) bekezdés a), c), e) pontok].” Ennek érdekében a Fővárosi Ítéltábla „számba vette az MVP és a választási kampány eszközeinek grafikai színhasználati tipográfiai elemeit,” azonban sem az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének felhívása, sem az Alaptörvény 28. cikke alkalmazása nem szerepel a végzés indokolásában {IV/1647/2019. számú AB határozat [36]-[38]}.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jelölőszervezeteknek nem feladata az esélyegyenlőség biztosítása. A választójogi törvény szempontjából ez a kötelezettség csak az állami szerveket, önkormányzatokat, a közszolgáltatókat és a közszolgálati médiát terheli. A határozatban felsorolt döntések alapján is az állapítható meg, hogy a bírói gyakorlat a szabad plakátolás alóli kivételeket a véleménynyilvánítás szabadságának biztosítása érdekében szűkítően értelmezi. A 3065/2014. (III. 26.) AB döntésre utalva megerősítette, hogy a kampánytevékenység – ezek között a plakátok elhelyezése és tartalma – korlátozásának a megítélésekor minden esetben tekintettel kell lenni a szabad véleménynyilvánításhoz való jogra, és a politikai kommunikáció kiemelt alkotmányos védelmére.

Mindezek alapján azt rögzítette, hogy a véleménynyilvánításhoz való jog az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján csak törvényben korlátozható, ezért kifejezett törvényi szabály hiánya esetében az alapjogkorlátozás szükségességét nem lehet bírói jogértelmezéssel pótolni oly módon, mint ahogyan azt az ítéltábla tette. Önmagában az, hogy jelölő szervezetek és jelöltek által választási kampányban közzétett választási plakátok egyes grafikai elemei önkormányzat által korábban alkalmazott reklám egyes elemeire emlékeztetnek (a bírói döntés szóhasználata szerint az „az arculati elemek megtévesztő hasonlósága”), nem veti fel a választási elvek sérelmét mindaddig, amíg azonosítható, felismerhető a választási plakát közzétevője. Utalt a 3130/2018. (IV. 19.) AB határozata indokolásának [20]-[22] pontjaiban kifejtettekre. Jelen esetben az nem volt vitatott, hogy a választási plakátok közzétevője egyértelműen felismerhető volt, ezért az ítéltábla végzése továbblépett a Kúria 37.360/2014/2. sorszámú döntésén. Anélkül állított a plakátok elhelyezése elé tartalmi korlátot, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által védett alapjog korlátozásának alaptörvényi feltétele fennállt volna.

A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 427. § (1) bekezdés b) pontja szerinti eljárásában hozott Kpkf.IV.38.282/2019/2. sorszámú végzésével Fővárosi Ítéltáblát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az új eljárásra azt az iránymutatást adta, hogy az Ítéltábla döntése meghozatalakor vegye figyelembe: az ügyben – az Alkotmánybíróság határozata szerint – nem merült fel, hogy az önkormányzat az adott jelölő szervezetek vagy jelöltek kampányát támogatta volna, továbbá legyen figyelemmel a minősíteni kívánt magatartás – az Alkotmánybíróság határozatában feltárt – alapjogi összefüggéseire is.

A megismételt eljárás során a Fővárosi Ítéltábla azt állapította meg, hogy a kérelmező felülvizsgálati kérelme alapos, a kifogás alaptalan.

A kérelmező felülvizsgálati kérelme határidőben [Ve. 224. § (2) bekezdés], hiánytalan tartalommal [Ve. 224. § (3)-(5) bekezdések] érkezett, és a kérelmező érintettsége [Ve. 222. § (1) bekezdés] is igazolt volt, ezért a Fővárosi Ítéltábla érdemben vizsgálta a felülvizsgálati kérelmet.

A Ve. 223. § (2) bekezdése szerint nem nyújthat be fellebbezést és bírósági felülvizsgálati kérelmet az ügyben eljáró választási bizottság és annak tagja.

A kérelmező felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy a TVB tévesen értelmezte a Ve. 223. § (2) bekezdésében foglalt szabályt. A rendelkezés kifejezetten a választási bizottság tagjára oly módon vonatkozik, hogy saját maga nevében nem nyújthat be jogorvoslati kérelmet. A szabályozás nem vonatkoztatható a természetes személy által, valamely a jogi személy érdekében, képviselőként [Ptk. 6:11. § (1) bekezdés] benyújtott fellebbezésre. A TVB határozatában megfogalmazódó ilyen megszorítást a Ve. nem tartalmaz, és arra nem is lehet következtetni a szabályozásból. A jogorvoslati kérelem ilyen esetben a jogi személy nyilatkozata a sérelmezett határozattal kapcsolatosan. Az érintett szabály nyilvánvalóan nem vonatkoztatható a kérelem fizikai továbbítására sem.

Mivel a kérelmező felülvizsgálati kérelme alapos volt és a TVB határozatában foglalt okból a fellebbezés érdemi vizsgálat nélkül nem volt elutasítható, a Fővárosi Ítéltáblának a Ve. 231. § (4) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva a fellebbezésben, illetve a kifogásban foglaltak alapján kellett megvizsgálnia, hogy a HVB határozata a Ve. szabályainak megfelelő döntést tartalmaz-e. Mindenekelőtt azt rögzíti, hogy a kifogással érintettek a fellebbezésben foglaltakra észrevételeiket megtehették, így – miután a felülvizsgálati kérelem a TVB határozatát eljárásjogi szempontból támadta – ismételt észrevételezésre nem volt szükség {16/2019. (V.14.) AB határozat [32], [41]-[49]}.

Érdemben elsősorban azt rögzíti, hogy az eljárás megismétlése kizárólag az alkotmánybírósági határozatban érintett kérdésben és a Kúria végzésében előírtak szerint lehetséges. Az alkotmányjogi panaszban kifejtett egyéb – az Alkotmánybíróság által nem vizsgált – kérdésekben újabb vizsgálatot elvégezni, határozatot hozni nem szükséges.

Szükséges azt is rögzíteni, hogy a TVB a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül utasította el, a felülvizsgálati kérelem ezen elutasítási ok mentén eljárásjogi alapon támadta a döntést. A felülvizsgálati kérelemben érdemben a kérelmező a kifogásában és a fellebbezésében foglaltakat tartotta fenn, amelyre azon érintettek, akik ezen jogukkal élni kívántak észrevételeiket megtették. Az érdemi döntést ezért az Ítéltábla a kifogás elbírálása során a HVB előtt lefolytatott eljárás során beszerzett bizonyítékok, a fellebbezésben foglaltak és az érintetteknek a fellebbezésre tett észrevételei és a rendelkezésére álló iratok alapján hozhatta meg.

A Ve. 225. § és 228. § rendelkezéseiből következően a választási eljárás sommás jellege és a Ve. által a bírósági jogorvoslatra előírt rövid határidők kizárják annak a lehetőségét, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálása során eljáró bíróság bizonyítási eljárást folytasson le, következésképpen döntését a

felülvizsgálati kérelemmel együtt elé tárt bizonyítékok, dokumentumok alapján hozza meg (Kúria KvK.IV.37.990/2014/3., Kúria KvK.IV.37.316/2014., Kúria KvK.I.38.024/2014.).

A 3156/2018. (V. 11.) AB végzés szerint alkotmányjogi panasz ténykérdésre nem alapítható a választási ügyekben sem. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás során eljáró bíróság feladata.

Ebből az is következik, hogy a tényállás tekintetében az alkotmányjogi panaszban előadottak, amelyek a felülvizsgálati döntés meghozataláig nem váltak ismertté, a megismételt eljárás során sem vehetők figyelembe (milyen számban és milyen formában, egymáshoz viszonyítottan milyen körülmények között jelentek meg a választási plakátok és a Modern Városok Programot népszerűsítő plakátok).

A felek nyilatkozatai és a csatolt iratok alapján az nem volt vitás, hogy az érintett kampányeszközöket, választási plakátokat a jelölőszervezet ugyanattól a vállalkozótól rendelte meg, mint amelyekkel az Érdi Önkormányzat is szerződést kötött saját programja arculatának megtervezésére, kivitelezésére. Mindkét megrendelő képviselőjében a polgármester T. Mészáros András József írta alá a szerződéseket. Vizuális jegyeiben mindkét arculat a narancssárga szín azonos árnyalatát részesítette előnyben, a háromszög alakú keretben megjelenő fényképek is azonosak. A Fővárosi Ítéltábla azért végzett ezen a téren kimerítő és részletes vizsgálatot, mert a HVB a kampányelemek tételes vizsgálatát nem végezte el, noha a kifogás azon a tényen alapult, hogy a hasonlóság magas foka eredményezi az alapelvek sérelmét.

A Kúria által előírt többletvizsgálat során az Ítéltábla az alábbiakat állapította meg. A jelen választási ügyben a kérelmező nem az Önkormányzat magatartását sérelmezte, nem azt állította, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c) és e) pontok szerinti alapelvek az által sérültek, hogy az önkormányzat a jelöltek támogatásának látszatát keltő plakátokat, arculatot alakított ki vagy használt. Ezt a körülményt az Ítéltábla a megelőző eljárásban is vizsgálta (32.Pk.50.036/2019/2. számú végzés 8. oldal 2. bekezdés). Ennek figyelembevételével jutott arra a megállapításra, hogy a jelölőszervezetek egy az önkormányzat által már bejáratott arculat karakteres elemeinek átvételével a megszokottság és ismerőség által biztosított előnyhöz jutottak választási ellenfeikkel szemben. Az ezen hasonló arculat létrehozása, noha formailag a közpénz felhasználásával megvalósult korábról elkülöníthető volt, a megrendelőket képviselő személy azonossága miatt azonban különösebb erőfeszítést nem jelentett, figyelemmel arra is, hogy a vállalkozó a megrendelő utasítása szerint köteles eljárni [A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:240. § (1) bekezdés]. Ezen megállapításait az Ítéltábla továbbra is fenntartja.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Mivel a kifogással érintett választási kampánytevékenység a jelöltek és jelölőszervezetek kommunikációjaként a szólás és véleménynyilvánítási szabadság körébe tartozó tevékenység, amelyre vonatkozóan a Ve. bizonyos korlátokat állít fel – az Alkotmánybírósági határozatban is kifejtettekre tekintettel – el kellett végezni az alapjog-korlátozási tesztet. Ennek során az Ítéltábla első lépésként a jogkorlátozás célját, második lépésben azt vizsgálta meg a jogkorlátozás mértéke arányban áll-e a céllal.

Kampányidőszakban az alapjogok között egyébként is kitüntetett helyzetben lévő véleménynyilvánítási szabadság határai kiszélesednek, ezért a jelölőszervezetek által folytatott kampánytevékenység egyik eszközének, a plakátok készítésének és elhelyezésének korlátozása csak törvény által lehetséges. Az erre az időszakra speciális rendelkezéseket tartalmazó Ve. 144. § rendelkezik azokról a követelményekről, amelyek betartása mellett minden, a plakát fogalma alá eső eszköz korlátozás nélkül közzétehető. Ezek a rendelkezések azonban alapvetően a plakátok elhelyezésére vonatkozó formai követelményeket határoznak meg, a plakátok tartalmára, megjelenítési módjára vonatkozó előírást nem. A Kúria által kialakított és az Alkotmánybíróság által is elfogadott jogértelmezés alapján a választási

kampányidőszakban a kampányeszközök alkalmazása tekintetében a Ve.-ben foglalt korlátozásokat szigorúan kell értelmezni.

Az Alkotmánybíróság 3130/2018. (IV. 19.) AB határozatában azt rögzítette, hogy a Ve. 144. §-ának az értelmezése van összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, amely a törvényi szabályozást zártnak tekinti: ha a plakát elhelyezése nem sérti a Ve. alapelveit, illetve a 144. § (4)–(7) bekezdését, akkor az a Ve. 144. § (3) bekezdése szerint jogszerű. Ez felel meg továbbá a Ve. Alaptörvény 28. cikke alapján kötelező, így az Alaptörvény IX. cikkét, a Ve. célját – a választási kampány törvény keretei közötti szabadságát –, a józan ész figyelembe vevő értelmezésének {3130/2018. (IV. 19.) AB határozat [39]}.

A IV/1647/2019. számú alkotmánybírósági határozatban hivatkozott döntések {IV/1647/2019. számú AB határozat [39]} alapvetően a választási plakátok elhelyezésére vonatkozó magatartásokkal összefüggésben születtek, így a IV/1647/2019. számú AB határozatban hivatkozott 3065/2014. (III. 26.) AB határozat, a Kúria Kvk.III.37.355/2014/3. sorszámú, Kvk.I.37.476/2014/3. sorszámú, Kvk.III.37.399/2014/3. sorszámú, Kvk.I.37.491/2014/3. sorszámú végzései.

Ezekből az következtethető, hogy a plakátok tartalma – amelybe ezen kommunikáció sajátos jellegére tekintettel beleértendő azok vizuális megjelenési formája is – a Ve. által nem szabályozott. Annak minden olyan formája, amely egyébként a választási alapelvekbe nem ütközik megengedett. Ez a tartalom jeleníti meg ugyanis magát a véleményt, az információt, amelyet a jelölőszervezet a választókhöz el kíván juttatni.

Mindezek alapján amennyiben az érintett ezen tartalmat sérelmezi, úgy ezen jogsérelmet kizárólag választási alapelvei sérelemként érvényesítheti. A kialakult joggyakorlat szerint ugyanis, amennyiben van olyan tételes rendelkezés, amelyet a jogellenes magatartás sért alapelvei sérelemre nem alapozható a határozat.

A választási eljárási alapelvek az Alkotmánybíróság szerint a jogállamiság elvéből fakadnak, a jogállamiságból folyó jogbiztonság érvényesülését is szolgálják, így kiemelt jelentőséggel bírnak [18/2008. (III. 12.) AB határozat, 338/B/2002. AB határozat, 32/2001. (VII. 11.) AB határozat]. Azok iránymutató és hézagpótló jellegűek. Kiemelt jelentőségük abban is rejlik, hogy az eljárási alapelveket megsértő cselekmény jogorvoslati úton szankcionálható, a Ve. megsértésüket jogszabálysértéssé minősíti (Ve. 208. §).

Az alapelvek definíciója nehezen adható meg, tartalmukat a választási bizottságok és bíróságok által folytatott joggyakorlat mutatja azzal azonban, hogy az alapelvek sérelmének fennállását az adott konkrét ügy tényállása alapján kell megítélni.

Mindezek alapján általánosságban az a megállapítás tehető, hogy az gyakorolja jóhiszeműen a jogát, aki – az elvárható gondosság tanúsítása mellett – a látszattól eltérő valós tényekről nem tud. Megsérti viszont ezen alapelveket az, aki a látszattól eltérő valós tényekről tud, vagy kellő gondosság hiányában nem tud róluk. A rendeltetésszerű joggyakorlás azt jelenti, hogy a jogintézményekkel célhoz és tartalomhoz kötötten élhetnek annak címzettjei. Csak az a joggyakorlás élvez törvényi védelmet és elismerést, amelyben a jogosultság formális előírásain túl annak valódi tartalma is felismerhető [18/2008. (III. 12.) AB határozat].

A választás tisztaságának alapelve abban az esetben sérül, ha valaki a választási eljárás során úgy gyakorolja jogát, teljesíti kötelezettségét, hogy annak eredményeképpen közvetlenül vagy közvetve a választópolgári akarat szabad kifejezését korlátozza, különösen, ha a választókat megtéveszti és ezáltal politikai ellenfelei választási esélyeit csökkenti. Ilyen magatartásnak minősül a valótlán tények állítása, egyes tények elhallgatása, elferdítése, amely arra irányul, hogy a választókat megtéveszse ezzel csökkentve ellenfeleik választási esélyeit, azzal azonban, hogy választási időszakban az egyes megnyilvánulások megítélése során az ún. bizonyíthatósági teszt automatikus alkalmazása nem indokolt.

{3107/2018. (IV. 18.) AB határozat [28]}. Vélemények közlése, még ha negatív tartalmat is hordoznak nem vezethetnek a választási szabályok megsértéséhez.

Az esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között alapelv a választójog egyenlőségéből és a jogállamiságból fakadó követelmény, melynek érvényesülése a választott testületek legitimitásának alapfeltétele [60/2003. (XI. 26.) AB határozat]. Az esélyegyenlőségi eljárási alapelv sérelme mellett, sérül a választás tisztaságának alapelve is abban az esetben, ha a jelölt a közhivatala betöltése folytán rendelkezésre álló állami, önkormányzati infrastruktúra felhasználásával vesz részt a választási kampányban, ezzel indokolatlan előnyhöz jut a többi jelölttel szemben.

A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás, az esélyegyenlőség, valamint a választás tisztaságának alapelve is sérül, ha az állam vagy az önkormányzat a saját eredményét tartalmazó plakátját a választásokon induló jelölt plakátja mellett helyezi el, ahhoz megtévesztésig hasonló felépítéssel vagy színhasználattal. A választási kampányidőszakban bármely jelölő szervezet, jelölt kampányanyagában foglaltak megisméltése az önkormányzat, mint helyi közhatalom által fenntartott sajtótermékben formálisan ugyan önálló cikket eredményez, mondanivalójával azonban sérti a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét [Kvk.I.37.394/2014/2.].

Szintén sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás, valamint a választás tisztaságának megóvása elveit, ha valamely jelölt vagy jelölő szervezet valótlan tartalmú politikai hirdetések teszt közzé, amelyek kialakításuk miatt egy másik jelölt, jelölő szervezet hirdetésének látszatát keltik [158/2006. (IV. 9.) OVB határozat, 83/2006. (III. 9.) OVB határozat]. Szintén sérülnek ezen alapelvek akkor, ha valamely jelölt vagy jelölő szervezet más jelölő szervezet logóját engedély nélkül felhasználja vagy bármely módon utal arra, hogy a másik jelölő szervezet őt támogatja [165/2006. (IV. 9.) OVB határozat].

Nem felel meg a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének, továbbá nem egyeztethető össze a Ve. 2. § a) pontja szerinti, a választás tisztaságára vonatkozó alapelvi rendelkezéssel az olyan fizetett politikai hirdetés, amelyből egyértelműen és nyilvánvalóan nem állapítható meg, hogy ki volt a megrendelője, és az sem, hogy az országos népszavazási kampányban kinek a támogatására ösztönöz (Kúria Kvk.I.37.957/2016/2., Kúria Kvk.V.37.849/2016/3.).

A véleménynyilvánítás szabadsága nem korlátozhatatlan alapjog annak azonban csak igen kevés más joggal szemben kell engednie. Jelen esetben azt kellett megítélni a kérelmező által az alapelvi sérelemre alapítottán kívánt, a jelöltek véleménynyilvánítási szabadságát korlátozó szankció szükséges-e az alapelvek érvényre juttatásához. Az arányban áll-e az elérni kívánt céllal. Kifejthetik-e véleményüket a jelöltek oly módon, hogy mondanivalójukat a korábban az Önkormányzat által kialakított arculati elemek felhasználásával juttatják el a választókhöz. Az ilyen jellegű megszólalás eredményezi-e politikai ellenfelek választási esélyének csökkentését. Az ugyanis kétségtelen, hogy a jelölteknek nincs az állami, önkormányzati szervekhez, közszolgálati médiumokhoz vagy a közszolgáltatókhoz hasonló, az esélyegyenlőség biztosítását célzó kötelezettsége. Magatartásuk azonban nem ütközhet választási alapelvbe.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az nem vitatható, hogy az önkormányzati program arculati elemeinek felhasználásával folytatott választási kampány bizonyos előnyt biztosít azon jelöltek számára, akik ilyen módon kívánják a választókat megszólítani, azonban az sem vitatható, hogy a jelölőszervezetek logójának feltüntetése a plakátokon – amely a Ve. szabályai alapján nem kötelező – olyan megkülönböztető jel, ami kizárja a választók megtévesztésére irányuló szándék meglétét. Az ilyen jellegű megnyilvánulás a jelöltek részéről azt jelentheti, hogy az önkormányzat választást megelőző irányvonalával, munkásságával azonosulnak beleértve az eredményeket és az esetleges hibákat is. A választási eljárás során történő hasonló jellegű megnyilvánulás – amennyiben bizonyosan nem az önkormányzat infrastruktúrájának felhasználásával valósul meg – hordoz olyan információt, amely a véleménynyilvánítás azon körébe tartozik, amely más jog érvényesülése érdekében arányosan nem korlátozható a Ve. szankciórendszere alapján.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a TVB határozatát a Ve. 231. § (5) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta és a HVB 135/2019. (IX. 26.) számú határozatát helybenhagyta.

Az illeték mértékének megállapítása az Itv. 45/A. § (5) bekezdésén alapul. A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli a Pp. 101. § (1) bekezdése, 102. § (1) bekezdése és a 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

A határozattal szembeni további jogorvoslat lehetőségét a Ve. 232. (5) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2019. november 22.

dr. Kisbán Tamás s.k.
a tanács elnöke

dr. Kovaliczky Ágota s.k.
előadó bíró

Vojnitsné dr. Kisfaludy Atala Katalin s.k.
bíró